

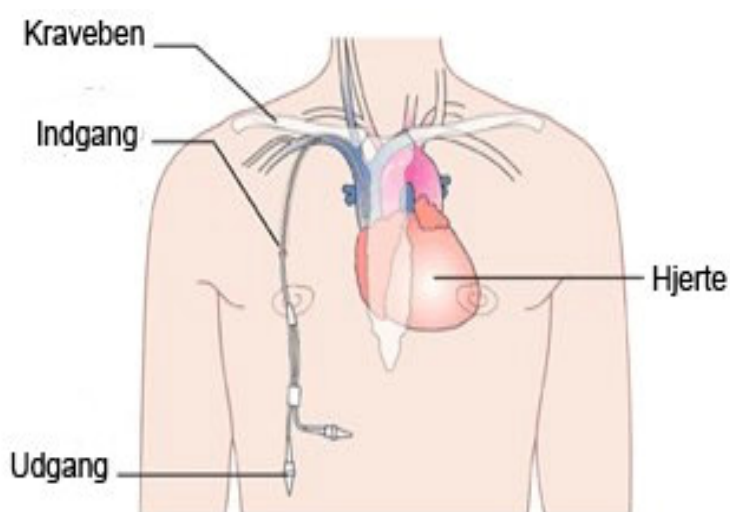
Anlæggelse af Hickman-kateter

Hvad er et Hickman-kateter

Et Hickman-kateter er en 2-3 mm tynd plastikslange, der placeres i en af de store blodårer på halsen eller under kravebenet. Det sidder fast ved hjælp af en cuff – et lille stykke filt monteret rundt om kateterslangen. Cuffen gror fast under huden efter cirka 3 uger. Et Hickman-kateter kan indeholde op til 3 adskilte kanaler, også kaldet løb. Løbene gør det muligt at indgive forskellig medicin og væsker på samme tid.

Et Hickman-kateter kan ligge i flere måneder afhængigt af, hvor lang tid, der er brug for det.

Hvornår anbefales et Hickman-kateter

Et Hickman-kateter kan anlægges af flere grunde og til forskellige formål fx:

- ▶ Indgift af donorceller ved en knoglemarvstransplantation
- ▶ For at undgå irritation af de tynde blodkar på armen fra den medicin eller væske, der skal gives i en blodåre.
- ▶ For at skåne armene for stik, hvis der skal gives mange intravenøse behandlinger.

Din forberedelse til anlæggelse af Hickman-kateter

Hvis du får blodfortyndende medicin

Hvis du får blodfortyndende medicin, skal du tale med lægen om, hvordan du skal holde pause med medicinen.

Dagen før kateteret bliver lagt:

Du vil få taget en blodprøve for at undersøge, om du har brug for transfusion af blodprodukter eller anden understøttende behandling.

Natten op til kateteret bliver lagt:

- ▶ Du skal **faste**, så du kan være sikker på at kunne få al den bedøvelse, du har behov for.

At være fastende betyder:

- ▶ Du må **ikke** indtage fast føde og mælkeprodukter eller ryge efter kl. **02.00** om natten
- ▶ Du må **ikke** indtage tynde, klare væsker efter kl. **06.00** om morgenen
- ▶ Smertestillende og hjertemedicin må indtages frem til kl. 06.00
- ▶ Når det centrale venekateter er lagt og du er tilbage på sengeafsnittet, må du gerne spise og drikke igen.

På selve dagen hvor kateteret bliver lagt:

- ▶ Ved kraftig behåring af brystet klippes håret forsigtigt af med afdelingens specielle klippemaskine i det område, hvor kateteret skal placeres
- ▶ Ved behov gives transfusion af blodplader fra morgenstunden
- ▶ Du skal i brusebad. Alle løse hår skal efterfølgende være væk fra dig og din seng
- ▶ Du skal være iført hospitalstøj fra inderst til yderst (Undertøj, sokker, skjorte og benklæder)
- ▶ Du må ikke bære smykker eller ur. Disse kan afleveres til personalet, som vil låse dem inde, indtil du igen ønsker dem udleveret
- ▶ Al sengelinned på din seng skal være helt rent.

Sådan anlægges et Hickman-kateter

Et Hickman-kateter anlægges altid på operationsafdelingen for at sikre størst beskyttelse mod infektion.

Kateteret anlægges af en anæstesi-læge og foregår i lokal bedøvelse. Derudover gives der altid beroligende og smertestillende medicin.

Når kateteret er ført ind i en blodåre ved kravebenet nær halsen føres det efterfølgende et stykke under huden og lægges frem ved brystet. Hickman-kateteret syes fast til huden tæt ved indstiksstedet. På den måde fastholdes

kateteret indtil cuffen under huden er groet fast. Det tager 3 – 4 uger og denne tråd fjernes derfor først efter cirka 30 dage.

Oppe ved kravebenet, hvor der er lavet et lille snit i huden, kan huden enten være holdt sammen af tråd eller tynde aflange strimler af plaster kaldet steristrips eller en kombination af begge. Disse tråde og steristrips skal sidde 7 – 10 dage.

I nogen tilfælde kan indstiksstedet for kateteret også være syet med en tråd på hver side af kateteret for at gøre indstiksstedet så lukket som muligt. Hvis disse tråde er selvopløselige, forsvinder de af sig selv 10-14 dage efter anlæggelse, ellers bliver de fjernet af sygeplejersken.

Kateterets placering kontrolleres ved hjælp af gennemlysning på operationsstuen og ved at skylle kateterslangerne. I nogle tilfælde suppleres med et røntgenbillede af brystkassen.

Efter kateteret er langt

- ▶ Du skal observeres på Hæmatologisk afdeling minimum 30 minutter efter kateteret er anlagt. Anæstesi-lægen eller sygeplejersken kan vurdere, at der er behov for længere observationstid.
- ▶ Er du derefter velbefindende, kan være oppe - gå rundt og personalet vurderer, at alt vedrørende kateteret er i orden, behøver du ikke længere tæt observation. Hvis det er planen, at du skal hjem efter anlæggelsen, må du herefter gerne tage hjem.
- ▶ Hvis du har været bedøvet under anlæggelsen af kateteret, må du ikke selv føre bil resten af dagen.

Vær opmærksom på følgende:

- ▶ Gennemsvivning af forbindelse
- ▶ Smerter ved vejrtrækning eller ved kateteret
- ▶ Hævelse og rødme omkring kateteret
- ▶ Åndenød
- ▶ Kvalme og almen utilpashed

Ring til afdelingen, hvis forbindingen er gennemsvivet eller andre af ovennævnte problemer varer ved.

Det er almindelig at have behov for smertestillende medicin fx tablet paracetamol i 1 – 2 dage efter anlæggelsen.

Mulige komplikationer

Der er visse risici forbundet med at have et Hickman-kateter, men oftest vil personalet være i stand til at forebygge problemer ved omhyggelig observation og pasning af kateteret.

- ▶ I forbindelse med anlæggelsen er der en lille risiko for, at der kan gå hul på lungen, så den "klapper sammen". Det kan behandles med et dræn, så lungen folder sig ud igen.
- ▶ Der kan opstå en blødning fra blodkarret. Blodets evne til at størkne undersøges derfor inden anlæggelsen. Hos nogle patienter kan det være nødvendigt med tilførsel af blodplader (trombocytter) før kateteret anlægges.
- ▶ Under brugen af Hickman-kateteret kan der opstå betændelse ved kateteret. Hvis det sker, kan antibiotikabehandling være påkrævet og af og til må kateteret fjernes.
- ▶ Der kan forekomme en tilstopning af kateterets løb.
- ▶ En blodpropdannelse kan opstå omkring kateteret inde i blodkarret - Det sker sjældent, men kateteret skal så oftest fjernes og ofte gives blodfortyndende medicin.

Dagligdagen med et Hickman-kateter

Direkte træk på kateteret skal undgås, da det kan medføre at kateteret kan falde ud eller forskubbe sig.

Kateterslangerne kan være ret lange. Vær opmærksom på at kateteret ikke hænger helt nede ved bukselinningen, da kateterstudsens skal holdes helt ren, for derved at minimere risikoen for infektion. Nogle anvender en lille stofpose, som slangerne kom ned i, når det ikke er i brug. Andre anvender tape.

Du kan sagtens gå i brusebad og klæde dig, som du plejer. Nogle oplever, det kan være svært at finde en god hvile- og sovestilling med et Hickman-kateter. Personalet kan hjælpe med ekstra puder eller lignende, hvis det er et problem.

De fleste vænner sig hurtigt til kateteret og synes ikke, at det giver væsentlige gener i hverdagen. Spørg personalet på afdelingen, hvis du på nogen måde bliver i tvivl.

Hold dagligt øje med:

- ▶ Infektionstegn ved indstiksstedet: smerter, rødme, hævelse, væske, pus
- ▶ At kateteret ikke har forskubbet sig
- ▶ I den periode hvor du har forbindelse, hold øje med at forbindingen slutter tæt og er tør.

Hvis der er tegn til infektion eller kateteret har forskubbet sig skal du kontakte afdelingen. En utæt eller gennemvåd forbindelse skal skiftes.

Forskellig procedure før og efter cuffen er vokset fast til huden

Indtil cuffen er vokset til huden skal huddesinfektion og skift af forbindelse gennemføres hver 5. dag med sterile materialer og personalet skal anvende sterile handsker. Det gælder også den praktiserende læge og hjemmesygeplejerskerne. Hvis det derimod er dig selv eller samboende pårørende, som renser indstiksstedet og skifter forbindelse, er en omhyggelig hånddesinfektion tilstrækkelig.

Efter at cuffen er vokset til huden behøver du ikke længere at have forbindelse hen over indstiksstedet. Fremover skal indstiksstedet i stedet dagligt desinficeres ved hjælp af en skumsvamp, som indeholder klorhexidinsæbe 4%. Dette gøres mest enkelt i forbindelse med brusebad.

Forholdsregler ved udskrivelse med et Hickman™ kateter

Efter oplæring ved personalet kan du selv eller dine pårørende lære at varetage pasningen af kateteret. Du får også en skriftlig vejledning om hvordan du skal pleje kateter og huden omkring indstiksstedet. Vejledningen gennemgås i forbindelse med oplæring inden udskrivelsen.

Materiale til rensning af kateteret udleveres af personalet på sygehuset.

Hvis hjemmesygeplejerske eller praktiserende læge skal passe Hickman-kateteret, kontaktes de af afdelingen inden udskrivelsen.